

ΤΕΧΝΗ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

**Δημοτική Αγορά
Κυψέλης
11 Νοεμβρίου 2025
17:30**

**Έκθεση περιστατικών
εικαστικής λογοκρισίας**

Ημερίδα Ινστιτούτου Νίκος Πουλιαντζάς
για τον Πολιτισμό σε συνεργασία με το ΕΝΑ

**1 Τι απειλεί την τέχνη σήμερα;
Σύγχρονες μορφές χειραγώγησης
του πολιτισμού**

Γεωργία Λαλέ, Μήτσος Μπιλάλης, Μάρθα Μπουζιούρη,
Δημήτρης Πλάντζος, Θούλη Μισιρλόγλου

Συντονιστής: Αντώνης Λιάκος

**2 Η λογοκρισία
στην τέχνη**

Άκης Έβενης, Θανάσης Ζερίτης,
Νεφέλη Μαϊστράλη, Πηνελόπη Πετσίνη,
Πάρις Ρούπος, Δημήτρης Χριστόπουλος

Συντονίστρια: Μαριλένα Κατσιμή

Τραγούδια κρυφά ψιθυρισμένα (Μέρος 1ο)

Ελληνικό μουσικό ρεπερτόριο

Αθήνα, Τρίτη 11 Νοεμβρίου 2025

Εισαγωγή

Σε συγκεντρώσεις σαν την σημερινή με εισηγήσεις, συζητήσεις και παρουσιάσεις για τις απειλές και την λογοκρισία στην Τέχνη, είθισται κατά το πέρας των ομιλητών να ακολουθεί μια χαλαρωτική διάθεση προκειμένου οι παρευρισκόμενοι, γνωστοί και άγνωστοι, να γνωριστούν καλύτερα και να ανταλλάξουν απόψεις μεταξύ τους, υπό τους ήχους κάποιων μουσικών επιλογών που σκοπό έχουν να επενδυθεί ευχάριστα η ατμόσφαιρα. Στη προκειμένη περίπτωση, όσο ευχάριστα κι αν ηχούν κάποια από τα τραγούδια, που σας παρουσιάζουμε, δεν παύει να σημαίνει ότι αυτά συνοδεύονται από τη μαύρη σκιά της λογοκρισίας, ανεξαρτήτου μορφής.

Όσον αφορά τις δικές μου αναζητήσεις σχετικώς με την λογοκρισία στην μουσική δημιουργία, αυτές, εστιάζονται στις μεθόδους και στους μηχανισμούς που χρησιμοποιήθηκαν για το περιορισμό της έκφρασης των μουσικών δημιουργών από την περίοδο θεσμοθέτησης της προληπτικής Λογοκρισίας με τους Αναγκαστικούς Νόμους του Μεταξά, έως σήμερα και κυρίως στα πρόσωπα που δέχθηκαν να υπηρετήσουν αυτή τη διαδικασία. Πρόκειται για ένα ερευνητικό περιεχόμενο το οποίο προσεγγίζει τις παρεμβάσεις κρατικών παραγόντων και άλλων, στη παραγωγή ηχογραφήματων της Μουσικής Βιομηχανίας, στη διαμόρφωση των μουσικών προγραμμάτων Ραδιοφωνίας (Δημόσιας και Ιδιωτικής) καθώς και την εμπλοκή τους για την έγκριση ή απόρριψη μουσικού περιεχομένου στις διοργανώσεις συναυλιών.

Ροή ελληνικού μουσικού ρεπερτορίου με σειρά ακρόασης στην αίθουσα

- «Θέλω να δω τον Πάπα»

Έτος έναρξης θεατρικών παραστάσεων: 1920

Στίχοι, μουσική: Θεόφραστος Σακελλαρίδης

Ερμηνευτής: Τέτος Δημητριάδης

Περιγραφή: Το έργο πρωτοπαρουσιάστηκε στο θέατρο «Παπαϊωάννου» από τον ομώνυμο θίασο στις 6 Ιουλίου του 1920. Είχε ολοκληρωθεί από τον συνθέτη του μερικούς μήνες νωρίτερα, τον Μάρτιο του ίδιου χρόνου. Σημείωσε άμεση επιτυχία, ενώ το ομότιτλο τραγούδι όχι μόνο τραγουδήθηκε, αλλά έγινε νούμερο αρκετών επιθεωρήσεων και το μεγάλο σουξέ της χρονιάς. Δόθηκαν 72 παραστάσεις του έργου μέσα στο 1920, κατατάσσοντάς το έτσι στις μεγάλες επιτυχίες της εποχής.

Από την έναρξη των παραστάσεων, υπήρξαν έντονες αντιδράσεις από την Καθολική Εκκλησία της οποίας οι αρμόδιοι διαμαρτυρήθηκαν για το σκανδαλιστικό περιεχόμενο της οπερέτας και τη γελοιοποίηση του προκαθήμενού της.

Το αποκορύφωμα της σκανδαλώδους διαδρομής του έργου, ήρθε την 11η Δεκεμβρίου του 1921, όταν το ομότιτλο τραγούδι έγινε αφορμή ενός φόνου μπροστά από την Καθολική Εκκλησία του Πειραιά. Μια παρέα μεθυσμένων το τραγουδούσε κι ένας Καθολικός στο θρήσκευμα, βγαίνοντας από την Εκκλησία ζήτησε το λόγο. Στη συνέχεια, ακολούθησε λογομαχία η οποία κατέληξε στη δολοφονία του.

Εξαιτίας του γεγονότος αυτού, τα επόμενα χρόνια το έργο παίχθηκε υπό διαφορετικούς τίτλους, ενώ στην επιθυμία της πρωταγωνίστριας Άννας, που αποτελεί την εκκίνηση της πλοκής, ο Πάπας αντικαταστάθηκε από τον Πουτσίνι.

Τραγούδια κρυφά ψιθυρισμένα (Μέρος 1ο)

Ελληνικό μουσικό ρεπερτόριο

- «Ο Ισοβίτης»

Έτος έκδοσης: 1936

Ερμηνευτής: Μάρκος Βαμβακάρης

Στίχοι, μουσική: Μάρκος Βαμβακάρης

Περιγραφή: Την περίοδο του μεσοπολέμου φωνογραφήθηκαν εξαιρετικά τραγούδια για τις φυλακές και οτιδήποτε αφορούσε την παρανομία. Σχεδόν όλοι οι μεγάλοι δημιουργοί του ρεμπέτικου συνέθεσαν τραγούδια για τα θέματα αυτά. Θα τολμούσα να σημειώσω πως η φωνογράφηση λειτουργούσε εκείνη την περίοδο κι ως ένα μέσο ηχητικής καταγραφής γεγονότων αφού χαράχθηκαν, σε δίσκους 78rpm (στροφών), τραγούδια για εγκλήματα τα οποία συγκλόνισαν τον τόπο.

- «Βαρβάρα»

Έτος έκδοσης: Αρχές 1936

Ερμηνευτής: Στελλάκης Περπινιάδης - Ορχήστρα Γιουβάν Τσαούς

Στίχοι, μουσική: Παναγιώτης Τούντας

Περιγραφή: Το τραγούδι αυτό διαδόθηκε γρήγορα από στόμα σε στόμα και ο δίσκος έγινε ανάρπαστος για τους πιπεράτους στίχους του. Ακουγόταν από τα γραμμόφωνα σε κάθε γωνιά της Αθήνας και της επαρχίας επειδή το πονηρό περιεχόμενο των στίχων συνδέθηκε με την κόρη του δικτάτορα και ως εκ τούτου, ήταν αναμενόμενο να σχολιαστεί από τον Τύπο με έντονη δυσαρέσκεια και παροτρύνσεις για την απαγόρευσή του, κυρίως από τους πολέμιους του ρεμπέτικου. Την ίδια χρονιά φωνογραφείται στις Η.Π.Α, με ερμηνευτή τον διάσημο Τέτο Δημητριάδη. Θεωρείται ως το πρώτο δισκογραφικό «θύμα» του αναγκαστικού νόμου 45/1936.

- «Τα Αποκριάτικα» - Παραδοσιακό

Έτος έκδοσης: 1994

α) «**Να μουν νύχτα στο γιάλό**» - Δόμνα Σαμίου β) «**Θειά μου Νικολάκαινα**» Χαρίλαος Τσακσίρας

«Το παραπάνω τραγούδι (α) ανήκει σ' εκείνα που μεταδίδουν ένα τόσο συγκεκριμένο μήνυμα ώστε θα πίστευε κανείς ότι επίτηδες η λαϊκή κοινωνία τα επινόησε και τα κυκλοφορεί, για να «μυήσει» τους νεότερους στο μυστικό της ανθρωπίνης γονιμότητας»

Δημήτριος Λουκάτος

Δυστυχώς, όμως, δεν ισχύει για όλους αυτό που περιέγραψε παραπάνω ο διάσημος δάσκαλος της λαογραφίας, διότι κάποιои συγχέουν την παράδοση με την πορνογραφία. Αυτό αποδεικνύεται κι από την μεμονωμένη περίπτωση μηνυτήριας αναφοράς ενός πρωτοψάλτη από το Μεσολόγγι κατά της Δόμνας Σαμίου, για την τηλεοπτική μετάδοση ενός προγράμματος του 2005, με θέμα τα τολμηρά παραδοσιακά αποκριάτικα τραγούδια, , ακριβώς έντεκα χρόνια μετά την επίσημη κυκλοφορία τους σε διπλό άλμπουμ. Η εκπομπή μεταδόθηκε από την ET3 και ήταν ουσιαστικά η μαγνητοσκοπημένη συναυλία που πραγματοποίησε η Δόμνα Σαμίου στο Μέγαρο Μουσικής της Θεσσαλονίκης, το 2003.

Τραγούδια κρυφά ψιθυρισμένα (Μέρος 1ο)

Ελληνικό μουσικό ρεπερτόριο

- Όμορφη Πόλις (Θα γίνεις δικιά μου) - «Λιποτάκτες»

Σύνθεση 1952 – 54 Χανιά, Αθήνα, Παρίσι

Έτος ηχογράφησης: Οκτώβριος 1960

Ερμηνευτές: Μίκης Θεοδωράκης, Μανόλης Χιώτης (μπουζούκι), Δημήτρης Φάμπας (κιθάρα)

Στίχοι: Γιάννης Θεοδωράκης - Μουσική: Μίκης Θεοδωράκης

Περιγραφή: Ο Αναστάσιος (Σάκης) Πεπονής, χαρακτηρίζει φάλτσο τον Μίκη Θεοδωράκη κι ως Γενικός Διευθυντής (1963 - 1965) του Εθνικού Ιδρύματος Ραδιοφωνίας (Ε.Ι.Ρ) απαγορεύει την μετάδοση των τραγουδιών.

«Τραγούδησα ο ίδιος για πρώτη φορά. Αυτό άρεσε σε πολλούς, ενώ άλλοι βρήκαν τη φωνή μου απαίσια. Ένας απ' αυτούς κι ο Σάκης Πεπονής, που, όταν ήταν διευθυντής του Ε.Ι.Ρ, μου δήλωσε ότι διέταξε να μη μπαίνουν οι ΛΙΠΟΤΑΚΤΕΣ γιατί ήμουν φάλτσος...»

Μ.Θ.

Σχόλιο: Αξίζει να σημειωθεί ότι από την ίδρυση του Ε.Ι.Ρ, έως και την περίοδο της Δικτατορίας, λειτουργούσε μια επιτροπή ακροάσεων ερμηνευτών, αποτελούμενη, κυρίως, από τους μουσικούς διευθυντές της ορχήστρας και από στελέχη του ιδρύματος, προκειμένου να κριθεί η ερμηνευτική ικανότητα των τραγουδιστών. Με την «πιστοποίηση» της ικανότητας τους από την επιτροπή, άνοιγε και ο δρόμος τους προς την παραγωγή ηχογραφήματων σε δίσκους. Προφανώς, η απόφαση της επιτροπής να ήταν αυτή η οποία εκφράστηκε στον Μίκη δια στόματος Αναστασίου Πεπονή.

- Μαλαματένια λόγια - «Θητεία»

Έτος έκδοσης: 1974

Ερμηνευτές: Τάσος Χαλικιάς, Τάνια Τσανακλίδου, Χαράλαμπος Γαργανουράκης

Στίχοι: Μάνος Ελευθερίου - Μουσική: Γιάννης Μαρκόπουλος

Περιγραφή: Πολλές φορές παρενέβη η λογοκρισία σε στίχους του Μάνου Ελευθερίου και στη περίπτωση αυτή, άλλαξε τη λέξη «συμμορία» σε «κομπανία».

«Τ' αηδόνια σε χτικιάσανε στην Τροία / που στράγγιζες χαμένα μια γενιά / καλύτερα να σ' έλεγαν Μαρία / και να `σουν ράφτρα μες στην κοκκινιά / κι όχι να ζεις μ' αυτή την κομπανία / και να μην ξέρεις τ' άστρο του φονιά»

- Μακρύ ζεϊμπέκικο για τον Νίκο - «Ρεζέρβα»

Έτος έκδοσης: 1978

Ερμηνευτής: Διονύσης Σαββόπουλος

Στίχοι, μουσική: Διονύσης Σαββόπουλος

Περιγραφή: Όταν μεταδόθηκε για πρώτη φορά από την Ραδιοφωνία της Ε.Ρ.Τ, το τραγούδι του Σαββόπουλου το οποίο αναφερόταν στην υπόθεση του Νίκου Κοεμτζή, ο τότε υφυπουργός προεδρίας (1977-1980), Αθανάσιος Τσαλδάρης, παρενέβη με άκομψο τρόπο στην διοίκηση της, ζητώντας διευκρινήσεις για την μετάδοση του συγκεκριμένου τραγουδιού.

Το βράδυ της ίδιας ημέρας, μέσω του Βασίλη Ριζιώτη, στενού συνεργάτη του Μάνου και προϊσταμένου του μουσικού τμήματος του Β' Προγράμματος το οποίο διηύθυνε η Σοφία Μιχαλίτση, ο Μάνος Χατζιδάκις καλεί τον παραγωγό, Γιώργο Μητρόπουλο, στον «Μαγεμένο αυλό» και δίνοντας του χαρτί και στυλό του υπαγορεύει:

Τραγούδια κρυφά ψιθυρισμένα (Μέρος 1ο)

Ελληνικό μουσικό ρεπερτόριο

«Αύριο το πρωί θα ξαναπαίξεις το «Μακρύ ζεϊμπέκικο για τον Νίκο», αλλά θα πεις από πριν ότι: επειδή ο διευθυντής του σταθμού, κ. Μάνος Χατζιδάκις, δεν άκουσε τη χθεσινή εκπομπή, ζήτησε να μεταδοθεί ξανά το συγκεκριμένο κομμάτι, προκειμένου να έχει ιδίαν γνώσιν του αδικήματος...»

- «Σαββατόβραδο στην Καισαριανή» από το άλμπουμ «Συναυλία στο Παλλάς»

Έτος έκδοσης 1988: Η εκτέλεση αυτή περιλαμβάνει τους απαγορευμένους στίχους

Ημερομηνία ηχογράφησης: 4 Μαΐου 1988

Στίχοι: Λευτέρης Παπαδόπουλος - Μουσική: Σταύρος Ξαρχάκος

Ερμηνευτής: Γιώργος Νταλάρας

Περιγραφή: Πρωτομαγιά του 1944, εκτελέστηκαν 200 πατριώτες στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής ως αντίποινα για τη δολοφονία των Γερμανών στους Μολάους.

Είκοσι χρόνια αργότερα, ο Λευτέρης Παπαδόπουλος έγραψε τους στίχους του τραγουδιού «Σαββατόβραδο στην Καισαριανή», τους οποίους μελοποίησε ο Σταύρος Ξαρχάκος και ερμήνευσε, ο Γρηγόρης Μπιθικώτσης. Η πρώτη έκδοση του τραγουδιού, σε δίσκο 45rpm, κυκλοφόρησε το 1965 από την Columbia με κομμένους στίχους από την λογοκρισία και είχε αριθμό αδείας **5609-16416-65**.

«Το ακορντεόν» - «Τραγούδια του δρόμου»

Έτος έκδοσης: 1974

Ερμηνευτής: Μάνος Λοΐζος και Χορωδία

Στίχοι: Γιάννης Νεγρεπόντης - Μουσική: Μάνος Λοΐζος

Περιγραφή: Η έκδοση αυτή, περιέχει τραγούδια με τους κανονικούς στίχους οι οποίοι είχαν απαγορευτεί από την επιτροπή λογοκρισίας πριν την πτώση της χούντας.

- «Κολλήγα γιός» - «Μικροαστικά»

Ημερομηνία έκδοσης: Οκτώβριος 1973

Ερμηνευτής: Λουκιανός Κηλαϊδόνης

Στίχοι: Γιάννης Νεγρεπόντης - Μουσική: Λουκιανός Κηλαϊδόνης

Περιγραφή: Από τους στίχους έχει αφαιρεθεί το εξής απόσπασμα: *«Μια ζωή μετρημένη πικρή / ό,τι πέτυχα μ' αίμα κι ιδρώ / τέλος πάντων τι θέλουν αυτοί / που τα βάζουν με το καθεστώς»*

- «Ο Τζώνης ο μπόγιας» - «Μυθολογία»

Έτος έκδοσης: 1966

Ερμηνευτής: Γιώργος Ρωμανός

Στίχοι: Νίκος Γκάτσος - Μουσική: Μάνος Χατζιδάκις

Περιγραφή: Στην αρχή κυκλοφόρησε με δώδεκα (12) τραγούδια, από τα οποία, «Ο Τζώνης ο μπόγιας», κρίθηκε - ένα χρόνο μετά- ως ακατάλληλο από την αρμόδια επιτροπή της χούντας των συνταγματαρχών. Έτσι, στη δεύτερη έκδοση, ο δίσκος κυκλοφόρησε με **δώδεκα (12)** τίτλους τυπωμένους στο εξώφυλλο και με **έντεκα (11)** τραγούδια χαραγμένα στο δίσκο βινυλίου.

Τραγούδια κρυφά ψιθυρισμένα (Μέρος 1ο)

Ελληνικό μουσικό ρεπερτόριο

- «Πέταξε ένα πουλί»

1963 - Α' Βραβείο Φεστιβάλ Τραγουδιού Θεσσαλονίκης

Ερμηνευτές: Γιάννης Βογιατζής – Τζένη Βάνου

Στίχοι: Αλέξης Αλεξόπουλος - Μουσική: Κώστας Κλάβας

Περιγραφή: Προκύπτει από το έτος κυκλοφορίας ότι το περιεχόμενο των στίχων δύναται να συνδεθεί άμεσα με την επτάχρονη δικτατορία του 1967; Φυσικά, όχι!

Ωστόσο, απαγορεύθηκε από τους συνταγματάρχες η μετάδοση του τραγουδιού από το Ε.Ι.Ρ (νυν Ε.Ρ.Τ.) και την ΥΠΕΝΕΔ προκειμένου να μη συνδεθεί με το σύμβολο της χούντας

- «Αν ήμουν πλούσιος»

1972 - Α' Βραβείο Φεστιβάλ Τραγουδιού Θεσσαλονίκης

Ερμηνευτής: Δώρος Γεωργιάδης

Στίχοι: Σώτια Τσώτου - Μουσική: Δώρος Γεωργιάδης

Περιγραφή: Βραβεύθηκε στη περίοδο της χούντας και συγχρόνως απαγορεύθηκε η μετάδοση του από το ραδιόφωνο, εξαιτίας του αποσπάσματος των στίχων:

*«Μεσάνυχτα στη γειτονιά / η φτώχεια, η γρίπη, η παγωνιά / κι ο πολιτσίμάνος
στη γωνιά / μες στο χιονιά»*

- «Ερωτικό» - «Μουσικές Ταξιαρχίες»

ΔΙΣΚΟΣ ΑΚΑΤΑΛΛΗΛΟΣ ΓΙΑ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑΣ »

Έτος έκδοσης: 1982

Ερμηνευτής: Τζίμης Πανούσης - Μουσικές Ταξιαρχίες

Στίχοι, μουσική: Τζίμης Πανούσης

Περιγραφή: Η λογοκρισία και το κυνήγι της αστυνομίας για τις εμφανίσεις του μουσικού σχήματος του Τζίμη Πανούση ξεκίνησαν το 1980. Δύο χρόνια μετά, κυκλοφορεί το πρώτο άλμπουμ. Ήταν η περίοδος του ανατέλλοντος ΠΑ.ΣΟ.Κ, με τον Μαρούδα, στη λογοκρισία.

Την ημέρα που έγινε η πρώτη παρουσίαση του δίσκου από την ωριαία εκπομπή «Studio 344» την οποία παρουσίαζα καθημερινώς από το Β' πρόγραμμα της Ε.Ρ.Τ, στις 13:30, ήταν αναμενόμενο να δεχθούμε από τη διοίκηση τις πρώτες αντιδράσεις κατόπιν τηλεφωνήματος του υπουργού. Μετά ακολούθησαν κι άλλες παρεμβάσεις μελών της κυβέρνησης. Το ότι οι αντιδράσεις δεν πήραν ανάλογες διαστάσεις προς τον τύπο με αυτές του παρελθόντος, ενδεχομένως να οφείλεται στο γεγονός ότι ήμασταν λίγο μετά το ξημέρωμα μια άλλης κυβέρνησης που δήλωνε διαφορετική.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο σατιρικός - καυστικός κι αγαπημένος, Τζίμης Πανούσης, είναι από τους λίγους καλλιτέχνες που κυνηγήθηκαν σε όλη τη διάρκεια της μεταπολίτευσης, από την αστυνομία, την εκκλησία, τις παραεκκλησιαστικές οργανώσεις και τον διατελέσαντα υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ.

Τα τραγούδια του έμειναν έξω από τις επιλογές των ραδιοφωνικών σταθμών, ακόμα και την ημέρα θανάτου του.

*«Ο δίσκος θα κυκλοφορήσει ελεύθερα αν και όταν υπάρξει πραγματική δημοκρατία.
Μέχρι τότε, καλή διασκέδαση.»*

Τζίμης Πανούσης

Τραγούδια κρυφά ψιθυρισμένα (Μέρος 1ο)

Ελληνικό μουσικό ρεπερτόριο

Το πρώτο Προεδρικό Διάταγμα της μεταπολίτευσης για την λογοκρισία

Βάσει του άρθρου 10, του Προεδρικού Διατάγματος 381, της 29ης Απριλίου 1977 (ΦΕΚ117), η λογοκρισία περνά στην αρμοδιότητα της Διεύθυνσης Εποπτείας, της Γενικής Γραμματείας Τύπου και Πληροφοριών, με τα εξής τρία τμήματα ελέγχου: «Θεαμάτων», «Ακροαμάτων», «Τύπος και Ε.Ρ.Τ.». Ο μηχανισμός αυτός, λειτουργούσε, έως το 1994, δίχως το μένος που είχαν οι λογοκριτές στη περίοδο της χούντας. Όμως, η καχυποψία έμεινε και αντί της απαγόρευσης κυκλοφορίας τραγουδιών, οι απαγορευμένες λέξεις στους στίχους, αντικαταστάθηκαν από ηχητική παρέμβαση (ΜΠΙΙΠ_) κατά την ηχογράφηση των τραγουδιών στο studio. Παρακάτω μερικά παραδείγματα απαγορευμένων ηχογραφημάτων της περιόδου 1980 – 1990:

Λογοκριμένο ρεπερτόριο (εκτός ακρόασης στην αίθουσα)

Κατερίνα Γώγου, Κυριάκος Σφέτσας - «Στο Δρόμο» - EMIAL 14C 062-71155 - 1981

Ηχογράφηση: από 20/12/80 έως 19/1/81

Πρώτο βραβείο μουσικής Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης 1980 για την ταινία «Παραγελλιά» του Παύλου Τάσιου

«Στο Δρόμο» ακούμε την Κατερίνα Γώγου σε ποιήματα από τα βιβλία της, «Τρία Κλικ Αριστερά» και «Ιδιώνυμο».

Αρ. Αδείας Λογοκρισίας: **43928/2523/80**

Αυτά που έκοψε η λογοκρισία είναι:

Από την Α' ΟΨΗ του δίσκου

1. «Το Χριστουλάκο τους» - «Σκατά»
2. «Εκσπερματώνει - πουτάνα στα παλιόσπιτα
3. Γαμώτο

Από την Β' ΟΨΗ

4. Σκατά - Πουλημένες τραβηχτικές κόντακ και Γ. Σταύρου.

Παύλος Σιδηρόπουλος & Οι Απροσάρμοστοι – «Εν Λευκώ» - EMI 14C06271250 - 1982

Ηχογράφηση: Studio Stam Από 23/3 έως 30/5/1982

Αριθμός αδείας λογοκρισίας: **Z1/Φ173-206/464/82**

Ο πέμπτος δίσκος κατά σειρά στην επίσημη δισκογραφία του καλλιτέχνη, αντιμετώπισε προβλήματα με την λογοκρισία σε τρία κομμάτια: «Η» και «Αντεργκράουντ με στράς», για προτροπή στη χρήση ναρκωτικών και «Υστατη στιγμή», για προσβολή της δημοσίας αιδούς.

Βασίλης Νικολαΐδης – «Ελλάς»

1η έκδοση: Αδελφοί Φαληρέα – #28 - 23 Ιανουαρίου 1981

2η έκδοση: Minos - MSM 521 - Απρίλιος 1984

Αρ. Αδείας Λογοκρισίας: **Z1/Φ665-698/692/84**

Οι λογοκριμένες λέξεις επισημαίνονται με γραμμή διαγραφής:

«Ελλάς χερσόνησος του Αίμου, Ελλάς με ηρώους και θεούς

Ελλάδα Θερμοπύλες, Ελλάδα κι Εφιάλτης

Ελλάδα και Προκρούστης, να κόβεις από μας τους πιο καλούς

Ελλάδα του καφέ και του τσιγάρου, Ελλάδα του (ΜΠΙΠ) ~~Χικμέτ και του Εβρέν~~»

Τραγούδια κρυφά ψιθυρισμένα (Μέρος 1ο)

Ελληνικό μουσικό ρεπερτόριο

Τον Φεβρουάριο του 1988, δημοσιοποιείται η μαύρη λίστα του δημοτικού ραδιοσταθμού «Άνω Λιοσίων». Από τον Δήμαρχο Στέργιο Πανάγο, απαγορεύονται αυστηρώς τα άσματα «Καταρρέω» του Νικόλα Άσιμου, «Χαιρετίσματα στην εξουσία» του Βασίλη Παπακωνσταντίνου, «Για τα παιδιά που 'ναι στο κόμμα» του Διονύση Σαββόπουλου, ο «Ύμνος των μαύρων σκυλιών» του Λουκιανού Κηλαηδόνη.

Λένα Πλάτωνος - «Μη Μου Τους Κύκλους Τάρατε» - 467869 1 ΑΚΤΗ - 1990

Οι απαγορευμένοι στίχοι από το τέταρτο τραγούδι της Α΄ Πλευράς: **«Υπεραγορά Ι»**

Διάρκεια 4:37 - Αρ. Αδείας Λογοκρισίας: **Z1/610/90**

Ερμηνεία: Κατερίνα Κούκα, Λένα Πλάτωνος

*Πιστεύω εις έναν Κωδικό Πατέρα Παντοκράτορα
ποιητήν ουρανού και γης, ορατών τε πάντων και αοράτων
και εις έναν Κύριον Αριθμόν τον Υιόν του Κωδικού τον μονογενή
του εκ του Πατρός γεννηθέντα προ πάντων των αιώνων.
Φως εκ φωτός. Κωδικόν αληθινόν εκ Κωδικού αληθινού
γεννηθέντα ου ποιηθέντα, ομοούσιω τω πατρί δι ου τα πάντα εγένετο.
Τον δι' ημάς τους ανθρώπους και διά την ημετέραν σωτηρίαν
κατελθόντα εκ των ουρανών και σαρκωθέντα εκ πνεύματος Συμφέροντος
και Απληστίας της Παρθένου και ενανθρωπήσαντα.
Και Σταυρωθέντα επί Ημερών Ενανθρωπήσεως
και παθόντα και ταφέντα εις τους Υπολογιστάς
και αναστάντα την τρίτην ημέρα κατά την Μαζικήν Πληροφόρησιν
και ανελθόντα εις τους ουρανοξύστας
και καθιζόμενον εκ δεξιών του Κωδικού Πατρός
και πάλιν ερχόμενον μετά δόξης
κρίναι ζώντας και νεκρούς
ου της βασιλείας ουκ έσται τέλος.
Και εις την Κάρταν την Αγίαν την Ζωοποιόν
την εκ του Πατρός εκπορευομένην και συνδοξαζομένην
και λαλήσαν δια του Πολιτισμού.
Και εις μίαν Αγίαν Κωδικήν Εξουσίαν
ομολογώ εμβάπτισμα εις τας σχισμάς των Υπολογιστών
προσδοκώ ανάστασιν νεκρών
και ζωήν Κωδικήν του μέλλοντος αιώνος
Αμήν, Αναστασία.*

2014: Η ψηφιακή πατέντα λογοκρισίας σε άμεσο χρόνο

Καθώς η λογοκρισία είναι σαν την Λερναία Ύδρα, τον Σεπτέμβριο του 2014 (αλλά, δημοσιεύτηκε στις 31 Μαρτίου 2016), καταχωρήθηκε το αίτημα της Apple για δίπλωμα ευρεσιτεχνίας που αφορά μια εφαρμογή στις βάσεις δεδομένων η οποία λογοκρίνει αυτόματα το «ακατάλληλο» περιεχόμενο κατά την αναπαραγωγή τραγουδιών στο διαδίκτυο ή την μετάδοση μέσω livestreaming.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα για το μέλλον των μουσικών δημιουργών φαίνεται να είναι η χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης η οποία αναλαμβάνει ολόκληρα στάδια στη διαδικασία της μουσικής παραγωγής. Είναι σε θέση να γράφει στίχους ή να εκπονήσει στρατηγική για τη διατήρηση παλαιών ηχογραφήσεων. Οι μουσικοί δημιουργοί ανησυχούν για τις οικονομικές επιπτώσεις από την χρήση τεχνητής νοημοσύνης επειδή προσφέρει εντυπωσιακές δυνατότητες. Ακολουθεί η αντίδραση του Μιχάλη Δέλτα σχετικά με την χρήση της ΑΙ. Αξίζει να διαβαστεί το κείμενο του επειδή κατανοεί πλήρως του τι σημαίνει τέχνη και ειδικότερα, μουσική δημιουργία, για τον ίδιο:

Μουσική με τεχνητή νοημοσύνη (f@ck off)

«Όχι δεν θα επιτρέψω σαν ηλίθιος να κακοποιηθεί άλλο το σώμα της Μουσικής. Θα κάνω ό,τι περνά από το χέρι μου για να πολεμήσω το κακό τριπ που μας επιβάλλουν όσοι εισβάλλουν στην ομορφιά της δημιουργικότητάς μου. Είναι χρέος μου και χρέος όλων των δημιουργών να αντισταθούμε, αν πραγματικά θέλουμε να μιλάμε για την Ηθική της Μουσικής και κυρίως την διαβίωσή μας.

Μέσα στο χάος που ζούμε και που καθημερινά βομβαρδιζόμαστε από την τρομολαγνεία των ΜΜΕ εξαπλώνεται σαν μαύρο νερό κάτω από την πόρτα η εξαφάνιση του καλλιτέχνη, της ίδιας της Τέχνης, εμένα ως μουσικού, από την ασυνείδητη κερδοφόρα τερατολογία της τεχνολογίας και της επιστήμης που προσπαθούν να διαγράψουν την ανθρώπινη ύπαρξη τόσο προκλητικά.

Είναι πέρα από κάθε λογική και δικαιολογία το να δημιουργούνται τραγούδια και κομμάτια με την χρήση του ΑΙ, δηλαδή για όσους «δεν καταλαβαίνουν» να αντικαθίσταται η ανθρώπινη δημιουργία και ερμηνεία από συστήματα ψηφιακών μέσων, τα οποία παρέχουν την δυνατότητα σε άτομα που δεν είναι καλλιτέχνες και συγκεκριμένα μουσικοί, να πλασάρουν μέσω αυτής της Απάτης τον εαυτό τους ως δημιουργούς.

Απορώ με την παθητική στάση των δισκογραφικών, των publisher, όλων των μουσικών, των εταιρειών προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων, πως ανεχόμαστε αυτή την τόσο επικίνδυνη συνθήκη και στεκόμαστε άπραγοι. Έτσι ξεκίνησε και το free download, έτσι σαν ηλίθιοι δεχτήκαμε το Spotify το οποίο θησαυρίζει εις βάρος μας, έχουν αντιδράσει τόσο καλλιτέχνες παγκόσμια με την χυδαία πλατφόρμα.

Οφείλουμε να ενεργοποιηθούμε νομικά και να προστατεύσουμε όχι απλά την δουλειά μας αλλά ολόκληρη την υπόστασή μας, τον άνθρωπο, από την απειλή της τεχνητής νοημοσύνης, την μετριότητα της μικροαστικής σκέψης και των wannabe στο συγκεκριμένο σοβαρότατο πρόβλημα.

Προχθές είδα από φίλο συνάδελφο μία ανάρτησή του στην οποία αναφέρεται πως πέρασε στα charts του Billboard κομμάτι με ψηφιακή τραγουδίστρια. Δεν έχω να πω κάτι περισσότερο».

Μιχάλης Δέλτα

Τραγούδια κρυφά ψιθυρισμένα (Μέρος 1ο)
Ελληνικό μουσικό ρεπερτόριο

Εκτός των προσωπικών βιωμάτων, πληροφορίες αντλήθηκαν και από τις κάτωθι πηγές:

Βιβλιογραφία

«Λεξικό Λογοκρισίας στην Ελλάδα» ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ – 2018

«41 Χρόνια – Τρίτο Πρόγραμμα» | Εκδότης Ε.Ρ.Τ Α.Ε

«70 χρόνια Ελληνική Ραδιοφωνία» | Εκδότης Ε.Ρ.Τ Α.Ε

«Είμαστε στον Αέρα» του Ανδρέα Ρουμελιώτη - 1990 | Εκδόσεις Παρατηρητής

Διαδίκτυο

Ε.Λ.Σ. <http://www.nationalopera.gr/gr/event/thelo-na-do-ton-papa/>

Facebook - 31 Ιανουαρίου 2016: Ανάρτηση λογοκριμένων στίχων στο προσωπικό προφίλ της Λένα Πλάτωνος <https://www.facebook.com/LenaPlatonos/posts/10153373378532584>

Λογοκρισία τραγουδιών σε άμεσο χρόνο από την Apple

«Η Apple κατοχυρώνει με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας τεχνολογία για αυτόματη σάρωση τραγουδιών και αφαίρεση απαγορευμένων λέξεων»

α) <http://www.businessinsider.com/apple-patented-technology-to-scan-songs-and-remove-swear-words-2016-3>

β) <https://patents.justia.com/patent/20160093316>

D.W.: <https://www.dw.com/el/η-τεχνητή-νοημοσύνη-αλλάζει-τον-κόσμο-της-μουσικής/a-68176995>

Μουσική με τεχνητή νοημοσύνη (f@ck off):

<https://www.anatropinews.gr/2025/11/05/μουσική-με-τεχνητή-νοημοσύνη-fck-off>

Συνεντεύξεις:

Χαράλαμπος Πραματευτάκης: Πολιτικός μηχανικός – Μουσικοσυνθέτης

Τόπος και ημερομηνία συνέντευξης: Μαρούσι 25/01/2018 - 12:00 14:40

1965 – 1972: Συνεργάτης του Παύλου Μπακογιάννη. στην Βαυαρική ραδιοφωνία ARD.

1974: Προϊστάται της Μουσικής Υπηρεσίας Ραδιοφωνίας του Ε.Ι.Ρ.Τ

1975 - 1980: Μέλος επιτροπής ελέγχου του τμήματος Ακροαμάτων της Διεύθυνσης Εποπτείας της Γενικής Γραμματείας Τύπου και Πληροφοριών.

Γιούλα Ρόζου:

Τόπος και ημερομηνία συνέντευξης: Αθήνα 23/01/2018 - 17:50 19:10

1978 – 2000: Νομική σύμβουλος στην εταιρεία παραγωγής ηχογραφήματων CBS - SONY

Παναγιώτης Παπαδόπουλος: Υπεύθυνος Διεθνούς Ρεπερτορίου, στην εταιρεία ηχογραφήματων CBS - SONY - Παραγωγός μουσικών προγραμμάτων στο ραδιόφωνο ANT1 και Capital radio

Τόπος και ημερομηνία συνέντευξης: Αθήνα 23/09/2017 - 11:40 13:30

Τραγούδια κρυφά ψιθυρισμένα (Μέρος 2ο)

Διεθνές μουσικό ρεπερτόριο

«Η Λογοκρισία είναι κάτι σαν την αντιμετώπιση της πιτυρίδας δι' αποκεφαλισμού».

Frank Zappa

Ροή ξένου μουσικού ρεπερτορίου με σειρά ακρόασης στην αίθουσα

- **Superstar** - «Jesus Christ Superstar»

Ερμηνευτές: Murray Head with the Trinidad Singers

Στίχοι: Tim Rice - Μουσική: Andrew Loyd Weber

Έτος έκδοσης: 1969

Περιγραφή: Χαρακτηριστικό του κλίματος της εποχής ήταν, όταν το 1972 ο, τότε, Προκαθήμενος της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αρχιεπίσκοπος Αθηνών, Ιερώνυμος Κοτσώνης, έστειλε επιστολή, στον Γενικό Διευθυντή Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης, με την οποία ζητούσε την απόλυση μου επειδή παρουσίασα ολόκληρο το έργο, την Μεγάλη Πέμπτη 6 Απριλίου. Ακολούθησε Ε.Δ.Ε. και με πολύ σοβαρά επιχειρήματα με κάλυψε ο προϊστάμενος της Υπηρεσίας Μουσικών Προγραμμάτων, Αντώνης Λάβδας.

- **Smack My Bitch Up** - «The Fat of the Land»

Ερμηνευτής: The Prodigy

Στίχοι – Μουσική: Liam Howlett

Έτος έκδοσης: 1997

Περιγραφή: Δέχθηκε έντονη κριτική περί μισογυνισμού, ιδιαίτερα από φεμινιστικές ομάδες, κατηγορώντας το για την ενθάρρυνση της βίας κατά των γυναικών, παρά το γεγονός ότι, ο κύριος πρωταγωνιστής είναι μια γυναίκα.

Άλλοι, ωστόσο, εξήραν το βίντεο λόγω του τρόπου που ανατρέπονται τα στερεότυπα των ρόλων των φύλων και της ενδοοικογενειακής βίας, που δείχνουν ότι οι γυναίκες μπορεί να είναι και θύτες.

- **Sleep Now In The Fire** - «The Battle Of Los Angeles» Ερμηνευτής:

Rage Against the Machine

Στίχοι – Μουσική: Tim Commerford, Zack de la Rocha, Tom Morello, Brad Wilk

Έτος έκδοσης: 1999

Περιγραφή: Λίγες ημέρες μετά το τρομοκρατικό κτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου εξεδόθη από την Clear Channel ένα έγγραφο με 165 στιχουργικά αμφισβητήσιμα τραγούδια, το οποίο προωθήθηκε στους διευθυντές 1200 ραδιοτηλεοπτικών δικτύων. Στη περίπτωση των Rage Against the Machine δίπλα από το όνομα τους υπήρχε η ένδειξη της απαγόρευσης για ολόκληρο το ρεπερτόριο του συγκροτήματος.

- **God Save the Queen** «Never Mind the Bollocks, Here's the Sex Pistols»

Ερμηνευτής: Sex Pistols

Στίχοι – Μουσική: Glen Matlock, John Lydon, Paul Thomas Cook, Stephen Philip Jones

Έτος έκδοσης: 1977

Περιγραφή: Με την έκδοση του δίσκου, απαγορεύθηκε αμέσως η μετάδοση του τραγουδιού από το ραδιοτηλεοπτικό δίκτυο του BBC. Ωστόσο, αυτό δεν το εμπόδισε να γίνει ένα από τα εμπορικότερα κομμάτια των Sex Pistols, φτάνοντας στο Νο 2 των του καταλόγου επιτυχιών της Μεγάλης Βρετανίας.

Τραγούδια κρυφά ψιθυρισμένα (Μέρος 2ο)

Διεθνές μουσικό ρεπερτόριο

- My Generation

Ερμηνευτής: The Who

Στίχοι – Μουσική: Pete Townshend

Έτος έκδοσης: 1965

Περιγραφή: Μάλλον πρόκειται για μια μοναδική περίπτωση απαγόρευσης τραγουδιού η οποία δεν σχετίζεται με το λυρικό περιεχόμενό του. Το τραγούδι «My Generation» χαρακτηρίστηκε ακατάλληλο προς μετάδοση, από το BBC, επειδή το φωνητικό μέρος του έμοιαζε, σε πολλά σημεία του, με τραύλισμα. Φοβούμενοι μήπως προσβάλουν ανθρώπους με πραγματικά προβλήματα τραυλισμού, το BBC απαγόρευσε το τραγούδι στην αρχή. Αργότερα, όταν το τραγούδι αποδείχθηκε μια τεράστια επιτυχία, το επέτρεψε.

- Radio, Radio - «This Year's Model»

Ερμηνευτής: Elvis Costello and The Attractions

Στίχοι – Μουσική: Elvis Costello

Έτος έκδοσης: 1978

Περιγραφή: Όταν ο Elvis Costello και οι Attractions κλήθηκαν να παρουσιαστούν στην τηλεοπτική εκπομπή «Saturday Night Live» (NBC net), προκειμένου να καλύψουν το κενό απουσίας των Sex Pistols επειδή τους απαγορεύθηκε η έκδοση αμερικανικής Visa, ο Costello εξέφρασε την επιθυμία του να παίξει το κομμάτι «Radio Radio», αλλά ο παραγωγός της εκπομπής Lorne Michaels του το αρνήθηκε, υποστηρίζοντας ότι το συγκεκριμένο κομμάτι προωθεί αρνητική στάση απέναντι στα MME.

- Let me put my love into you - «Back In Black»

Ερμηνευτής: AC/DC

Στίχοι – Μουσική: A. Young, M. Young, Johnson

Έτος έκδοσης: 1980

Περιγραφή: Το 1985 ιδρύεται το Parents Music Resource Center από συζύγους βουλευτών του Αμερικανικού Κογκρέσου με σκοπό τον χαρακτηρισμό στίχων τους οποίους η επιτροπή θα έκρινε, ως «ακατάλληλους για ανηλίκους». Η επιτροπή λογοκρισίας, με πρόεδρο την Tipper Gore (πρώην σύζυγο του Al Gore) απαγόρευε με μανία τα τραγούδια των AC/DC κατηγορώντας τους διαρκώς για το περιεχόμενο των στίχων τους. Ένα από τα κομμάτια που είχαν στον κατάλογο τους με τα απαγορευμένα τραγούδια, είναι και το παραπάνω.

- Groove Me

Ερμηνευτής: King Floyd

Στίχοι Μουσική: King Floyd Έτος έκδοσης: 1970

Περιγραφή: Στο E.I.P.T, είχαμε και παρεμβάσεις τρίτων. Τακτικά λαμβάναμε σημειώματα για απαγορεύσεις ρεπερτορίου το οποίο ο αμερικανικός ραδιοσταθμός (AFRS) μετέδιδε ανελλιπώς από τη βάση του Ελληνικού. Ένα από τα «σημειώματα» αυτά, προερχόμενο από το μορφωτικό τμήμα της Αμερικανικής πρεσβείας, αφορούσε το τραγούδι του King Floyd το οποίο, όπως μας ενημέρωναν, ήταν απαγορευμένο (?).

- **Brown Eyed Girl**

Ερμηνευτής: Van Morrison

Στίχοι – Μουσική: Van Morrison

Έτος έκδοσης: 1967

Περιγραφή: Ο αρχικός τίτλος του τραγουδιού ήταν «Brown Skinned Girl» και αφορούσε μια διαφυλετική σχέση. Για ευνόητους λόγους και προκειμένου να καταστήσει το κομμάτι πιο φιλικό για το airplay των ραδιοσταθμών, άλλαξε τον τίτλο.

- **The Pill**

Ερμηνευτής: Loretta Lynn

Στίχοι – Μουσική: Lorene Allen, Don McHan, and T. D. Bayless

Έτος έκδοσης: 1975

Περιγραφή: Οι ραδιοφωνικοί σταθμοί στην Αμερική αρνήθηκαν την μετάδοση του εξαιτίας του περιεχομένου του το οποίο αναφερόταν στην αντισύλληψη, θέμα που έως και τότε στην Αμερική θεωρούνταν ταμπού.

- **Oh Love** - «Uno» Ερμηνευτής: Green Day

Στίχοι – Μουσική: Green Day

Έτος έκδοσης: 2012

Περιγραφή: Στο κατάλογο με τα απαγορευμένα τραγούδια του Parents Music Resource Center κι αυτό το τραγούδι. Από την πρώτη περίοδο λειτουργίας του PMRC, εντάχθηκαν στο κατάλογο πολλά τραγούδια γνωστών καλλιτεχνών.

Ανάμεσα στα ονόματα ήταν και των: Prince, Judas Priest, Motley Crue, AC/DC, Twisted Sister, Madonna, W.A.S.P., Black Sabbath, Def Leppard, Venom, κ.α.

- **Imagine**

Ερμηνευτής: John Lennon

Στίχοι – Μουσική: John Lennon

Έτος έκδοσης: 1971

Περιγραφή: Ένα ακόμα «θύμα» της λογοκρισίας της Clear Channel, μετά τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου, είναι και το τραγούδι του John Lennon.

Η περίφημη αντιπολεμική - φιλειρηνική μπαλάντα επικρίθηκε από θρησκευτικές οργανώσεις στην Αμερική για τον στίχο «imagine there's no heaven», (Φαντάσου να μην υπάρχει παράδεισος).

Αρκετό καιρό πριν, το 1991 και κατά τη διάρκεια του Πολέμου του Κόλπου, το BBC είχε απαγορεύσει προσωρινά τη μετάδοση του τραγουδιού από το δίκτυο του.

- Strange Fruit (78 rpm)

Ερμηνευτής: Billie Holiday Στίχοι: Abel Meeropol

Μουσική: Abel Meeropol

Έτος έκδοσης: 1939

Περιγραφή: Οι στίχοι είναι από το ποίημα του Abel Meeropol με τους οποίους εκφράζει την φρίκη του, παρατηρώντας τη φωτογραφία του Lawrence Beitler με τον Thomas Shipp και τον Abram Smith, δυο μαύρους οι οποίοι είχαν λιντσαριστεί και κατόπιν κρεμαστεί σε δέντρο στο Μάριον της Ιντιάνα.

Οι στίχοι δημοσιεύθηκαν το 1936 στο περιοδικό The New York Teacher και μελοποιήθηκαν υποχρεωτικά από τον ίδιο, επειδή ουδείς μουσικός δέχθηκε να συνεργαστεί μαζί του.

Η Billie Holiday, παρ' όλο το φόβο αντιποίνων, το τραγουδούσε σε κάθε εμφάνιση της και πρότεινε στη δισκογραφική εταιρεία με την οποία είχε συνάψει συμβόλαιο συνεργασίας, την έκδοση του τραγουδιού σε δίσκο. Η Columbia αρνήθηκε. Στη συνέχεια απευθύνθηκε στον φίλο της και ιδιοκτήτη της εταιρείας Commodore Records, Milt Gabler και με ειδική άδεια από την Columbia, προχωρούν στην ηχογράφηση.

- War - «Saturday Night Live» (TV-Show)

Ερμηνευτής: Sinead O'Connor

Στίχοι – Μουσική: Carlton Barrett, Allan Cole

Έτος τηλεοπτικής εμφάνισης: 1992

Περιγραφή: Έχει χαρακτηριστεί μνημειώδης η εμφάνιση της Sinead O'Connor, δίχως τη συνοδεία μουσικών οργάνων (a capella), στο «Saturday Night Live». Όταν ολοκλήρωσε το τραγούδι που έγινε γνωστό από τον Bob Marley, έσκισε στον αέρα τη φωτογραφία του Πάπα Ιωάννη Παύλου λέγοντας «Πολεμήστε τον αληθινό εχθρό». Η ίδια ανέφερε ότι με την συγκεκριμένη κίνηση της ήθελε να ευαισθητοποιήσει το κοινό ενάντια στην σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων από ιερείς της Καθολικής Εκκλησίας.

- Into The Coven - «Melissa»

Ερμηνευτής: Mercyful Fate

Στίχοι – Μουσική: Mercyful Fate

Έτος Έκδοσης: 1983

Περιγραφή: Το 1985, το Parents Music Resource Center συμπεριλαμβάνει στον κατάλογο, με τα απαγορευμένα τραγούδια, το κομμάτι «Into the Coven» του συγκροτήματος Mercyful Fate, χαρακτηρίζοντας το ως αποκρυφιστικό.